

SPORT HANDICAPOVANÝCH OBČANŮ

ČESKÝ PARALYMPIJSKÝ VÝBOR

Mgr. Roman Suda

20. 12. 2021

1. Historie sportu handicapovaných ve světě a v ČR

Historie paralympismu ve světě

- * Ludwig Guttmann 1948 Stoke Mandeville 1. hry pro vozíčkáře z GB, 16 sportovců

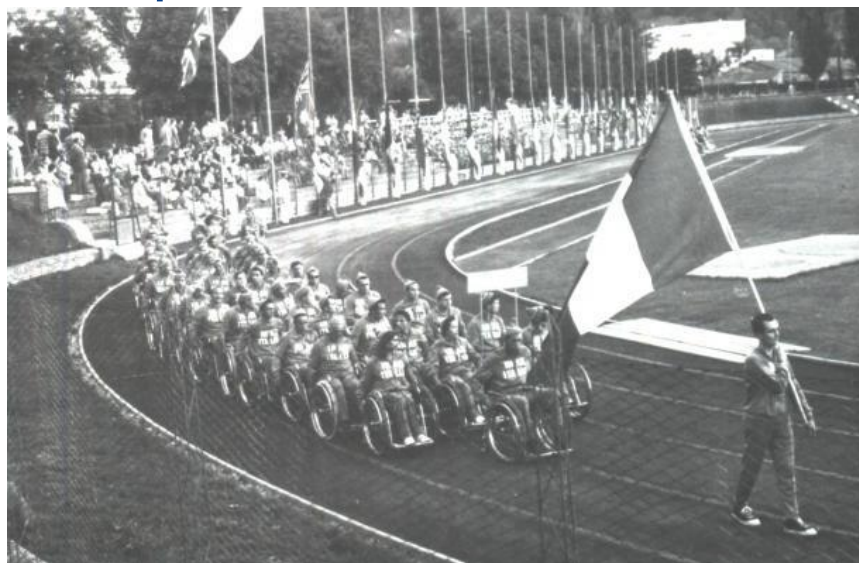
Historie paralympismu ve světě

- * Ludwig Guttmann 1952 Stoke Mandevile 2. hry pro vozíčkáře 130 sportovců

Historie paralympismu ve světě

- * Řím 1960 – po skončení Olympiády 1. Paralympijské hry se 400 sportovci z 23 zemí

Historie paralympismu ve světě

- * 1964 vzniká ISOD (International Sport Organisation for the Disabled)
- * 1976 Paralympijské hry v Torontu - poprvé sportovci po amputaci
- * 1978 vzniká CP-ISRA (Cerebral Palsy International Sport and Recreation Association)
- * 1976 1.Zimní Paralympijské hry v Örnköldsviku (SWE)
- * 22.září 1989 vzniká IPC v Dusseldorfu

Historie paralympismu v ČR

- * 1961 Sekce defektních sportovců při ÚV ČSTV
- * 1972 – IV. letní paralympiáda, Heidelberg (GER) Dana Veleová (vozičkářka), 3.místo v kouli
- * 1976 – I. zimní paralympiáda, Orsköldsвик (SWE) Eva Lemežová-Příhodová (amputářka), 3 x zlatá medaile v alpském lyžování
- * 1980 – II. zimní paralympiáda, Geilo (NOR), 2 x zlatá E. Lemežová
- * 1980 – VI. letní paralympiáda, Arnhem (NED), Roman Grónský (amputář), stříbro v plavání
- * 1988 – VIII. letní paralympiáda, Soul (KOR), Josef Lachman (amputář), stříbro v silniční cyklistice

Historie paralympismu v ČR

- * 26. ledna 1994 založen Český paralympijský výbor
- * ČPV se stává členem IPC a tedy střešní organizací v ČR
- * ČPV sdružuje členské sportovní svazy dle typu zastřešeného handicapu **do 4.12. 2021 !**
- * **4.12. 2021 – první demokratické volby**

2. Organizovaný sport handicapovaných

- * zdravotní klasifikace
- * dělení sportu dle typu zdravotního postižení
- * bližší představení některých sportů a jejich specifikace

Zdravotní klasifikace

- * Klasifikací se rozumí rozdělení sportovců do tříd, které jim umožní optimální úspěch, kdy jejich výsledek nebude ovlivněn postižením, ale tím, jak je sportovec trénovaný.
- * Cílem klasifikace je umožnit co největšímu počtu postižených zapojit se do sportovní činnosti včetně možnosti spravedlivého soutěžení z hlediska druhu a velikosti handicapu. Klasifikační systémy pak vyrovnávají rozdíly vzniklé různým druhem a stupněm postižení.
- * Každý sport má svoji vlastní klasifikaci, která vychází z pravidel nastavených mezinárodním orgánem

Zdravotní klasifikace

- * IPC classification code
- * Vedoucí klasifikací (Head of classification)
- * Hlavní klasifikátor (Chief classifier)
- * Klasifikační panel (Classification panel)
- * Master list
- * Klasifikační status (PNS,PRS, PCS)

Zdravotní klasifikace

- * Zdravotní klasifikace tělesně postižených
- * Zdravotní klasifikace zrakově postižených
- * Zdravotní klasifikace sluchově postižených
- * Zdravotní klasifikace mentálně postižených

Sportovci s tělesným postižením

Sportovci se sluchovým postižením

Sportovci se zrakovým postižením

Sportovci s intelektuálním postižením

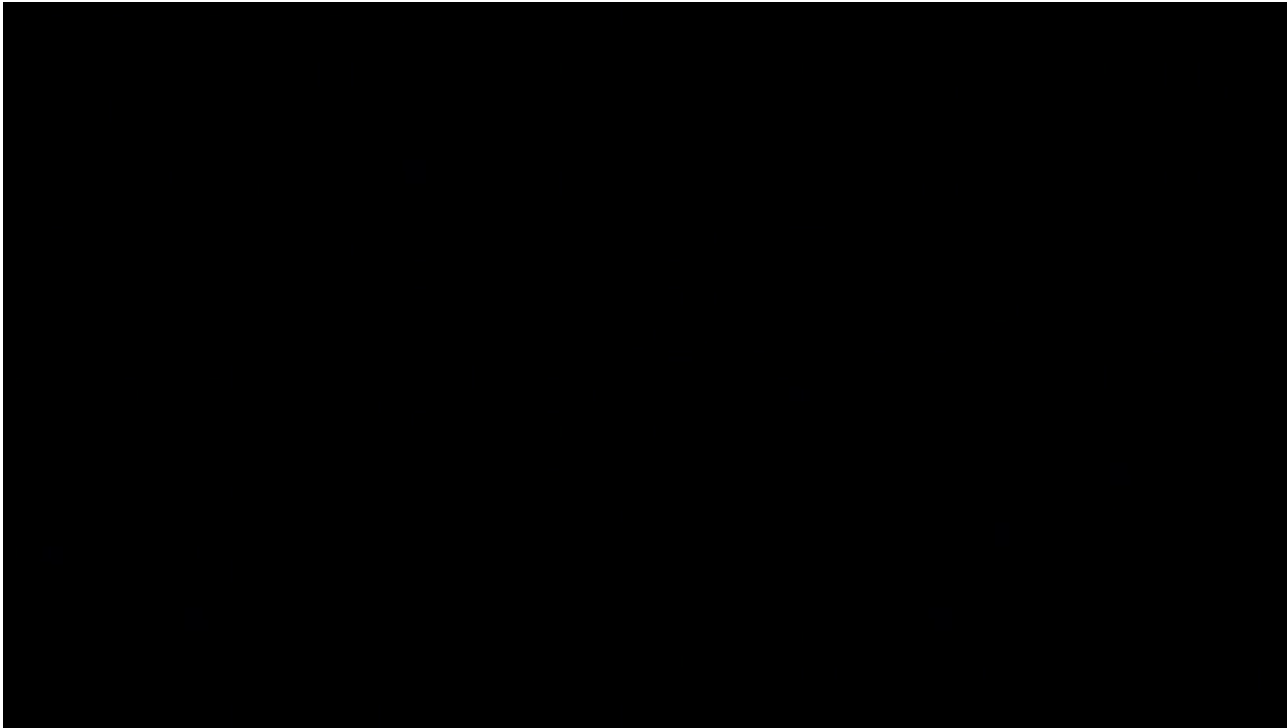
Letní sporty

Atletika

- * Atletické soutěže na paralympijských hrách vždy přilákají do ochozů nejvíce diváků, kteří mohou sledovat velké množství soutěží v mnohých disciplínách. Atletika je součástí Letních paralympijských her od roku 1960 a v současnosti v ní soutěží muži a ženy různých kategorií. Technický rozvoj kompenzačních pomůcek a odhodlání sportovců pomáhají dosahovat dříve nemyslitelných výkonů. Někteří sportovci soutěží na vozících, jiní s protézami, a sportovci se zrakovým postižením s vidícím vodičem (asistentem). Sportovci soutěží ve třídách rozdělených v disciplínách na základě funkční klasifikace, která se průběžně upravuje, tak aby umožnila co největší zapojení sportovců.

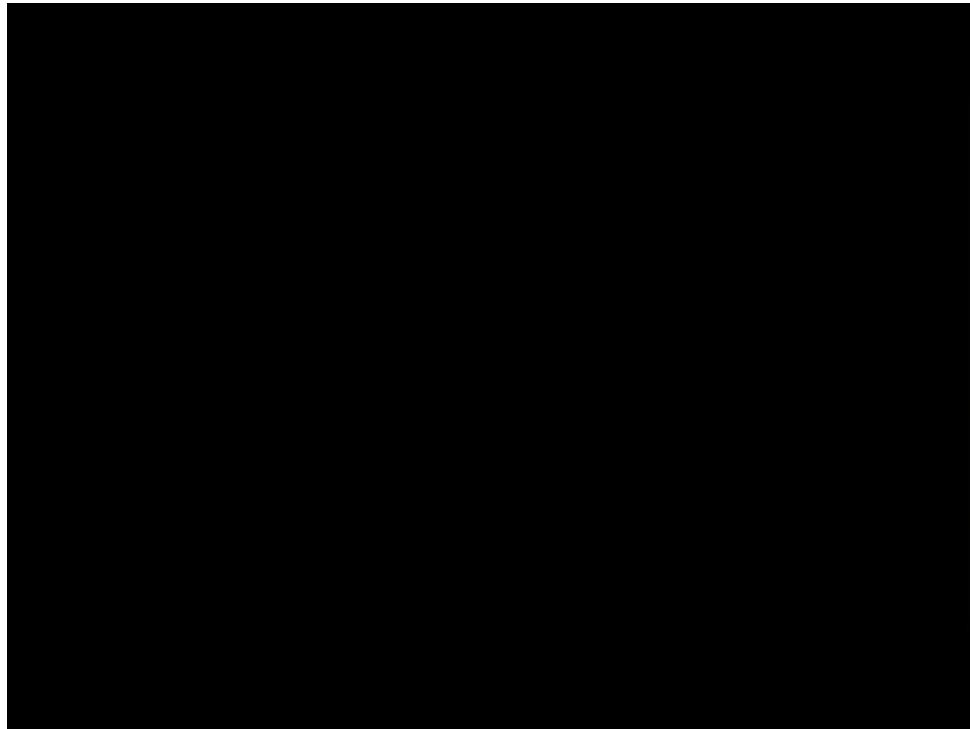
Atletika

Boccia

- * Cílem tohoto sportu je umístit vlastní míčky co nejbližší vymezenému cílovému míčku, který se nazývá „jack“. V současnosti je boccia provozována v 50 zemích. Boccia je určena spastikům či vozíčkářům s obdobným neurologickým postižením. Boccia byla původně vyvinuta pro rekreační účely a jako sport byla představena na Paralympijských hrách v New Yorku v roce 1984. Muži a ženy soutěží společně o cenné kovy v sedmi soutěžích (individuálních, párových a týmových). Jednotlivci a páry hrají na 4 sety a týmové soutěže na 6 setů. Rozměry hracího pole jsou 12,5 m × 6 m, povrch musí být rovný a hladký, jako například dlážděná nebo dřevěná či umělá podlaha v tělocvičně. BISFed (World Bocciaa), Mezinárodní federací boccii.

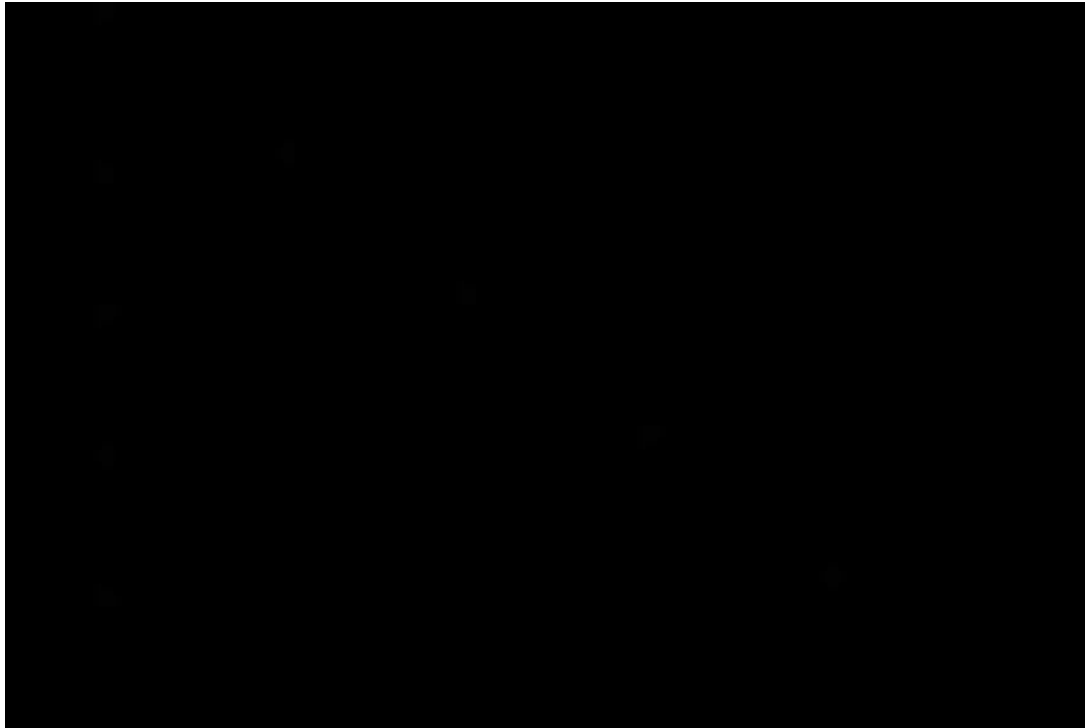
Boccia

Cyklistika

- * Cyklistiku začali jako první provozovat nevidomí sportovci na tandemech, kteří se poprvé účastnili Paralympijských her v Soulu v roce 1988. V současnosti je cyklistika provozována ve více než 40 zemích. V současnosti se cyklistice věnují mimo nevidomých také sportovci s DMO, amputacemi či jinými tělesnými postiženími v kategoriích dle funkční klasifikace. Podle funkčních možností sportovci používají kola, speciální tříkolky, tandemy nebo handbiky. Soutěže probíhají v kategoriích mužů a žen na dráhách a silnicích v jednotlivcích i týmech ve sprintu, stíhacím závodě a časovkách. Paralympijská cyklistika není speciálním sportem a technická pravidla mezinárodní cyklistické unie (UCI) jsou aplikována na všech oficiálních soutěžích.

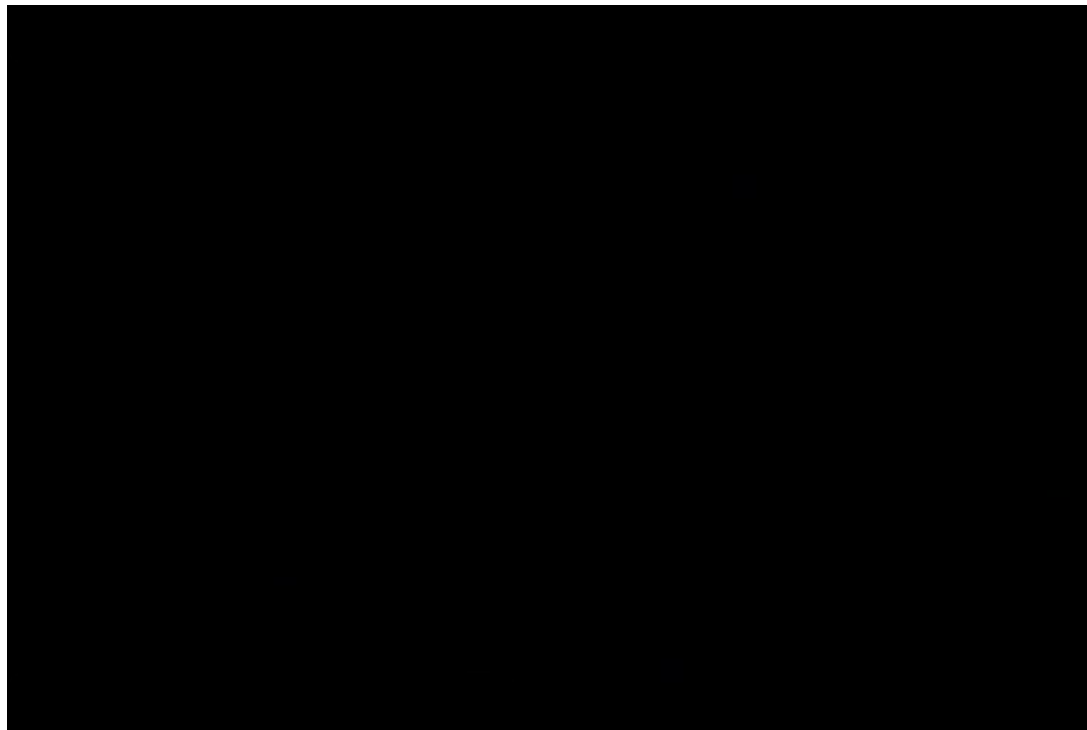
Cyklistika

Lukostřelba

- * První soutěže v lukostřelbě se konaly v rehabilitačním ústavu ve Stoke Mandeville v roce 1948 a od té doby tento sport zažil rapidní rozvoj. Technologický vývoj luků, změny v pravidlech a zájem sportovců stále zvyšuje jeho atraktivitu. V roce 2006 byla lukostřelba provozována ve 37 zemích a tento počet neustále roste. Lukostřelba, která je testem přesnosti, síly a koncentrace byla součástí již prvních Paralympijských her v roce 1960 v Římě. V tomto sportu soutěží sportovci s tělesným postižením (míšní léze, DMO, amputace, les autres) ve třech skupinách dle funkční klasifikace. Soutěže zahrnují jednotlivce a týmy na vozíku i ve stoje. Soutěžící střílejí na terč s deseti soustřednými kruhy ze stanovené vzdálenosti. Lukostřelba je řízena World Archery.

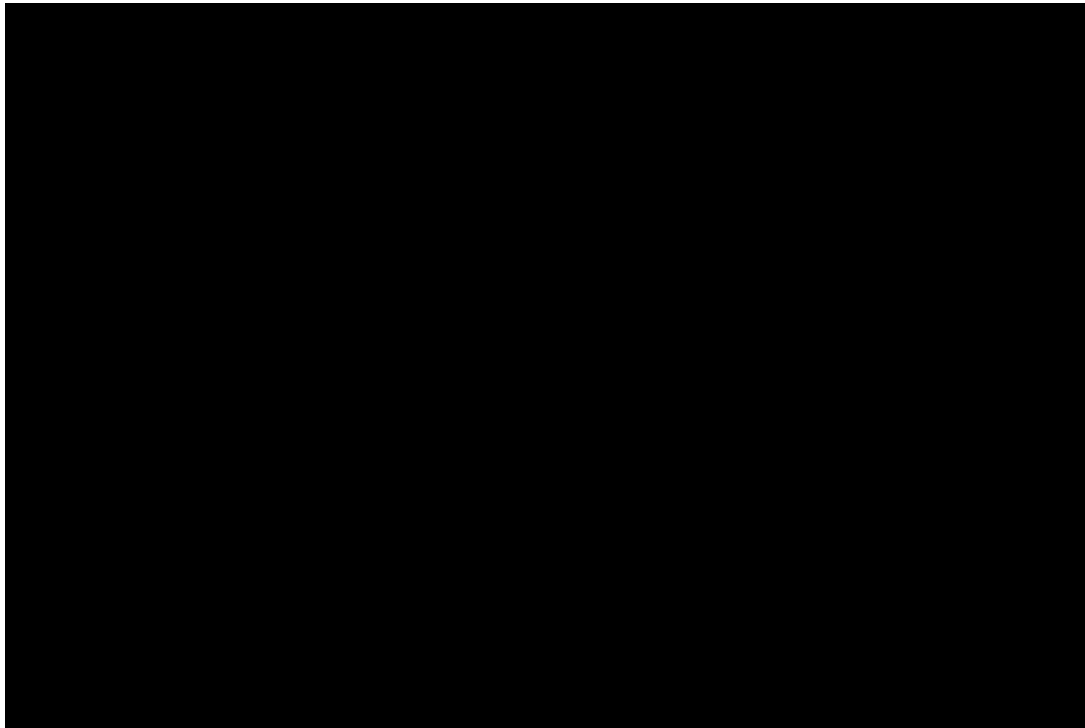
Lukostřelba

Plavání

- * Plavání je jedním z nejdůležitějších paralympijských sportů zařazených do programu LPH od samého počátku (Řím 1960). Obdobně jako při Olympijských hrách plavci soutěží ve volném stylu, prsou, motýlku, znaku a polohovém závodě. Plavci jsou do soutěží rozděleni na základě funkční klasifikace. Plavání je řízeno sportovně technickým výborem IPC (IPC Swimming Technical Committee). Soutěže probíhají dle mírně upravených pravidel mezinárodní plavecké federace (International Swimming Federation - FINA): možnost startu bez využití startovacích bloků či využití dotekové signalizace pro plavce se zrakovým postižením (protetické ani ortopedické pomůcky nejsou povoleny).

Plavání

Stolní tenis

- * Stolní tenis patří k nejstarším paralympijským sportům (poprvé zařazen na program LPH v Římě 1960). Soutěží se účastní sportovci s poškozením míchy, amputacemi, DMO a Les Autres. Soutěže probíhají v jednotlivcích, párech a družstvech. Zápas sestává s pěti setů po 11 bodech. Vítězem je ten, kdo vyhraje tři z pěti setů. Stolní tenis je řízen Mezinárodní federací stolního tenisu (International Table Tennis Federation – ITTF).

Stolní tenis

Zimní sporty

Alpské lyžování

- * Sjezdové lyžování (slalom a obří slalom) bylo zařazeno již na program prvních Zimních paralympijských her (ZPH) v roce 1976 ve švédském Örnskoldsviku. Soutěže probíhají u osob s tělesným a zrakovým postižením ve všech čtyřech disciplínách. Sjezdaři musejí zvládnout trať s přesností a rychlostí srovnatelnou s lyžaři bez postižení, kdy dosahují rychlosti vyšší než 100km/h. Soutěže probíhají, obdobně jako na Olympijských hrách, ve čtyřech disciplínách: sjezd, super-G, obří slalom, slalom. Sjezdové lyžování je řízeno Mezinárodním paralympijským výborem (sportovně technickou komisí pro sjezdové lyžování) a řídí se pravidly (s mírnými modifikacemi) Mezinárodní lyžařské federace (International Ski Federation – FIS). Lyžaři se zrakovým postižením jsou naváděni pomocí zvukových signálů vidícími průvodci. Lyžaři s tělesným postižením využívají kompenzační- sportovní pomůcky jako například: stabilizátory, monoski, či jiné ortopedické pomůcky.

Alpské lyžování

Para hokej

- * Para hokej je paralympijskou verzí ledního hokeje. Od svého uvedení na program ZPH v Lillehammeru v roce 1994 se sledge (původní název) hokej stal největší atrakcí zimních paralympijských her. Para hokej je rychlým a tvrdým kolektivním sportem určeným hráčům s tělesným postižením. Para hokej je řízen Mezinárodním paralympijským výborem (sportovně technickou komisí pro lední hokej) a řídí se mírně modifikovanými pravidly ledního hokeje (International Ice Hockey Federation – IIHF). Hráči bruslí na speciálních saních (sledge), které mají na spodní straně připevněny dva paralelní nože, odrážejí se holemi, které mají na jednom konci bodce a druhém čepel.

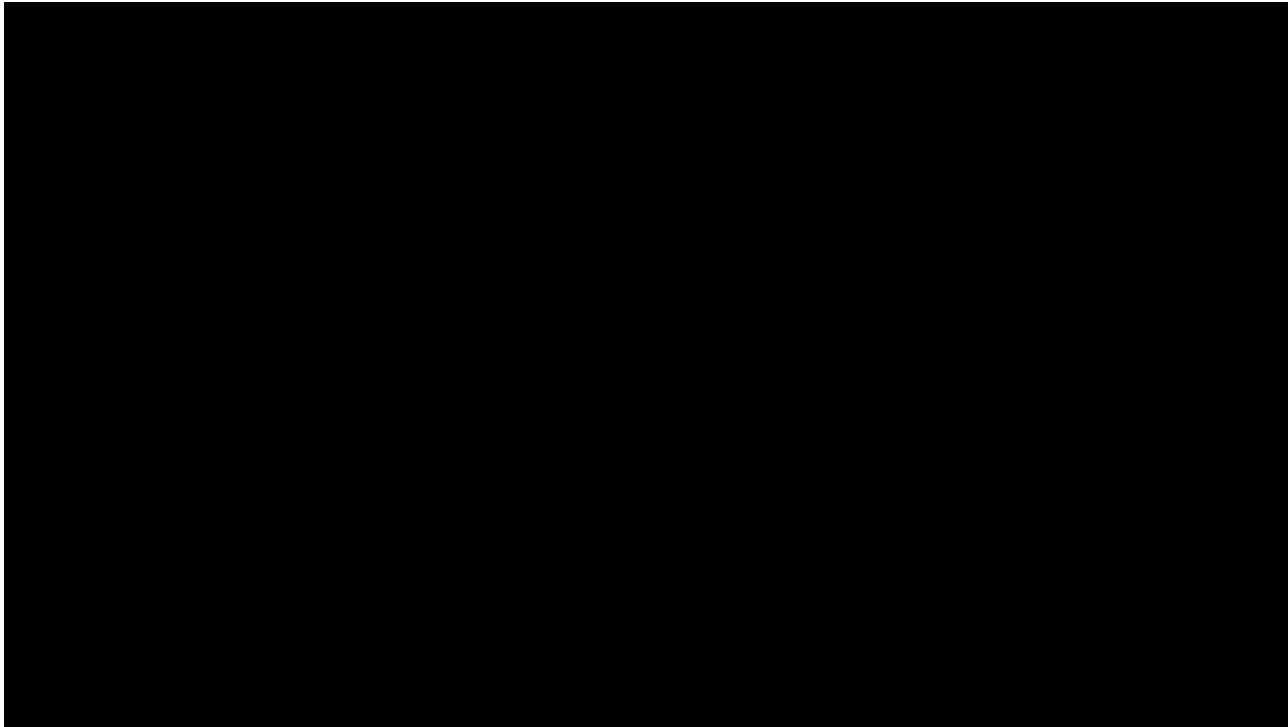
Para hokej

Curling vozíčkářů

- * Curling vozíčkářů je poměrně mladým sportem. První mistrovství světa bylo pořádáno v roce 2000 ve Švýcarsku (Crans- Montana) a na pořad Zimních paralympijských her byl zařazen v roce 2006 v Turíně. Sport se hraje v koedukovaných týmech a je určen osobám s tělesným postižením (např. poškození míchy, DMO, spina bifida, amputace obou dolních končetin). Tento sport se hraje dle modifikovaných pravidel curlingu (World Curling Federation – WCF).

Curling vozíčkářů

3. Organizační struktura v ČR

- * sportovní svazy dle typu postižení (jen do 4.12. 2021)
- * financování sportu handicapovaných

Sportovní svazy

- * Český svaz neslyšících sportovců ČSNS
- * Člen IDSC
- * Svaz byl založen 1934
- * Letní - atletika, cyklistika, beachvolejbal, plavání, fotbal, tenis, stolní tenis, volejbal, badminton, basketbal, bowling, házená, orientační běh, střelba, vodní pólo, zápas, horská kola
- * Zimní - lyžování alpské, lyžování klasické, lední hokej, curling, snowboarding

Sportovní svazy

- * Česká federace Spastic Handicap
- * Svaz byl založen 1992
- * Cca 5000 členů
- * Paralympijské sporty – atletika, boccia, cyklistika, lukostřelba, curling vozíčkářů

Sportovní svazy

- * Český svaz zrakově postižených sportovců
- * Člen IBSA
- * Svaz byl založen 1991
- * Cca 1900 členů
- * Paralympijské sporty – atletika, cyklistika, goalball, judo, běžecké a sjezdové lyžování

Sportovní svazy

- * Česká asociace tělesně handicapovaných sportovců
ČATHS
- * Český svaz tělesně postižených sportovců ČSTPS
- * Člen IWAS
- * Svaz byl založen 1991 resp. 2005
- * Počet členů celkem
- * Paralympijské sporty – atletika, cyklistika, lukostřelba, plavání, basketbal na vozíku, rugby na vozíku, sledge hokej, střelba, lyžování, atd.

Sportovní svazy

- * Česká svaz mentálně postižených sportovců - ČSMPS
- * Člen INAS - FID
- * Svaz byl založen 1992
- * Počet členů přes 3000
- * Paralympijské sporty – atletika, plavání

Sportovní svazy – řádní členové

- * Český badmintonový svaz, z.s.
- * Česká asociace basketbalu na vozíku, z.s.
- * Český svaz curlingu z.s.
- * Český svaz cyklistiky, z.s.
- * Česká jezdecká federace
- * Český lukostřelecký svaz
- * Český ragbyový svaz vozíčkářů, z.s.
- * Český asociace stolního tenisu
- * Český svaz taekwondo, z.s.
- * Český tenisový svaz vozíčkářů
- * Česká triatlonová asociace
- * Český veslařský svaz
- * Český volejbalový svaz

Sportovní svazy – přidružení členové

- * Česká federace bocci, z.s.
- * Český svaz ledního hokeje, z.s.
- * Czech Para Dance Sport, z.s.
- * České para plavání z.ú.
- * Český paraflorbal, z.s.

Financování sportu handicapovaných v ČR

- * Ministerstvo školství mládeže a tělovýchovy (do roku 2020)
- * NSA – Národní sportovní agentura od roku 2020
- * Český paralympijský výbor
- * Nadace
- * Sponzoři a partneři (ČPV, sportovních svazů nebo sportovců)

4. Paralympijské hry – největší sportovní událost

- * Historie
- * Současnost

Historie LPH

Rok	Místo	Postižení	Počet zemí	Počet sportovců	Totožné místo s OH?	Výrazné události
1952	Stoke Mandeville, VBR	Poranění míchy	2	130	Ne	První mezinárodní hry pro sportovce s postižením.
1960	Řím, ITA	Poranění míchy	23	400	Ano	První hry pro sportovce s postižením organizovány ve stejném místě jako OH.
1964	Tokio, JAP	Poranění míchy	21	375	Ano	Přidán nový sport: vzpírání
1968	Tel Aviv, ISR	Poranění míchy	29	750	Ne	Přidán nový sport Lan Bowls.

Historie LPH

Rok	Místo	Postižení	Počet zemí	Počet sportovců	Totožné místo s OH?	Výrazné události
1972	Heidelberg, GER	Poranění míchy	43	984	Ne	Zařazení závodů kvadruplegiků. Ukázkové sporty osob se zrakovým postižením.
1976	Toronto, CAN	Poranění míchy Amputace Zrak. postižení	38	1657	NE	Přidány nové sporty: volejbal (stojících), goalball a sportovní střelba. Poprvé se objevily speciální závodní vozíky.

Historie LPH

Rok	Místo	Postižení	Počet zemí	Počet sportovců	Totožné místo s OH?	Výrazné události
1980	Arnhem, NED	Poranění míchy Amputace Zrak. postižení DMO	42	1973	Ne	Volejbal sedících přijat jako nová disciplína.
1984	Stoke Mandeville, GBR & New York, USA	Poranění míchy Amputace Zrak. postižení DMO	41 (GBR) 45 (USA)	1100 (GBR) 1800 (USA)	Ne	Přidány nové sporty: Fotbal pro 7 a boccia. Silniční cyklistika přidána jako nová disciplína. Závody na vozíku součástí LOH v LA.

Historie LPH

Rok	Místo	Postižení	Počet zemí	Počet sportovců	Totožné místo s OH?	Výrazné události
1988	Soul, KOR	Poranění míchy Amputace Zrak. postižení DMO Les Autres	61	3013	Ano	Přidány nové sporty: judo a tenis na vozíku. Spolupráce mezi organizačním i výbory LOH a LPH.
1992	Barcelona, ESP	Poranění míchy Amputace Zrak. postižení DMO Les Autres Ment. postižení	82	3021	Ano	Přelomová událost spojená s excelentní organizací her.

Historie LPH

Rok	Místo	Postižení	Počet zemí	Počet sportovců	Totožné místo s OH?	Výrazné události
1996	Atlanta, USA	Poranění míchy Amputace Zrak. postižení DMO Les Autres Ment. postižení	103	3195	Ano	Přidán nový sport: jezdectví. Dráhová cyklistika přidána jako nová disciplína. 48 sportovců z ČR (10 medailí: 2-7- 1)
2000	Sydney, AUS	Poranění míchy Amputace Zrak. postižení DMO Les Autres Ment. postižení	122	3843	Ano	Přidány nové sporty: jachting a rugby na vozíku. Rekordní prodej vstupenek. 57 sportovců z ČR (43 medailí: 15-15-13)

Historie LPH

Rok	Místo	Postižení	Počet zemí	Počet sportovců	Totožné místo s OH?	Výrazné události
2004	Atény, GRE	Poranění míchy Amputace Zrak. postižení	136	3806	Ano	Přidán nový sport: fotbal pro 5. Rekordní účast médií.
		DMO Les Autres				65 sportovců z ČR (31 medailí: 16-8-7)
2008	Peking, CHN	Poranění míchy Amputace Zrak. postižení DMO Les Autres	150	4000	Ano	Přidán nový sport: veslování.

Historie LPH

Rok	Místo	Postižení	Počet zemí	Počet sportovců	Totožné místo s OH?	Výrazné události
2012	Londýn, GBR	Poranění míchy Amputace Zrak. postižení DMO Les Autres Ment. postižení	164	4237	Ano	Sportovci s mentálním postižením se po 12 letech vrací na LPH. Soutěžit v atletice, plavání a stolním tenise.

Historie ZPH

Rok	Místo	Postižení	Počet zemí	Počet sportovců	Totožné místo s OH?	Výrazné události
1976	Örnsköldsvik SWE	Amputace Zrak. postižení	17	250 +	Ne	Ukázkový sport: Rychlobruslení na saních.
1980	Geilo NOR	Poranění míchy Amputace Zrak. postižení DMO Les Autres	18	350	Ne	Ukázkový sport: Sjezd na saních.
1984	Innsbruck AUT	Poranění míchy Amputace Zrak. postižení DMO Les Autres	21	457	Ne	Ukázkový sport při OH v Sarajevu: Obří slalom.

Historie ZPH

Rok	Místo	Postižení	Počet zemí	Počet sportovců	Totožné místo s OH?	Výrazné události
1992	Tignes-	Poranění míchy Amputace	24	475	Ano	Zařazení nové disciplíny Biatlon. Ukázkově
	Albertville FRA	Zrak. postižení DMO Les Autres				zařazeny také soutěže ve zjezdovém i klasickém lyžování osob s ment. postižením.
1994	Lillehammer NOR	Poranění míchy Amputace Zrak. postižení DMO Les Autres	31	492	Ano	Přidán nový sport Sledge hokej. 10 sportovců z ČR (1 medaile: 0-0-1)

Historie ZPH

Rok	Místo	Postižení	Počet zemí	Počet sportovců	Totožné místo s OH?	Výrazné události
1998	Nagano JAP	Poranění míchy Amputace Zrak. postižení DMO Les Autres Ment. postižení	32	571	Ano	Zvýšený zájem diváků a médií. 6 sportovců z ČR (7 medailí: 3-3-1)
2002	Salt Lake USA	Poranění míchy Amputace Zrak. postižení DMO Les Autres	36	416	Ano	Rekordní počet prodaných lístků předčil očekávání. 6 sportovců z ČR (5 medailí: 2-1-2)

Historie ZPH

Rok	Místo	Postižení	Počet zemí	Počet sportovců	Totožné místo s OH?	Výrazné události
2006	Torino ITA	Poranění míchy Amputace Zrak. postižení DMO Les Autres	39	474	Ano	Přidán nový sport Curling na vozíku. 5 sportovců z ČR (1 medaile: 0-1-0)
2010	Vancouver CAN	Poranění míchy Amputace Zrak. postižení DMO Les Autres	45	650	Ano	Rozšíření počtu týmů v soutěžích curlingu o dva. 18 sportovců z ČR (1 medaile: 0-0-1) Poprvé účast sledge hokejového týmu ČR

Historie ZPH

Rok	Místo	Postižení	Počet zemí	Počet sportovců	Totožné místo s OH?	Výrazné události
2014	Sochi RU	Poranění míchy Amputace Zrak. postižení DMO Les Autres Ment. postižení	45	547	Ano	Debut para snowboard za účasti sportovce z ČR (5.místo) 16 sportovců z ČR Žádná medaile

Současnost

- * LPH Rio de Janeiro 2016

Nové sporty paracanoe, triatlon

- * LPH Tokio 2020 (realizováno 2021)

Nové sporty – badminton, taekwondo

Vyřazen - jachting

- * ZPH Pyeongchang 2018

Startuje období 3 Paralympiád v řadě na asijském kontinentu (Jižní Korea 2018, Japonsko 2020, Čína 2022)

DĚKUJI ZA POZORNOST

